

CARRIERES DE RETINNE

DE CITEEUW

●● april 2012

De krant van Eisden-Tuinwijk

EISDEN

SOFTWASH EXPRESS
RIJKSWEG 276
Maasmechelen

PIJKELS GRONDWERKEN
ZETELLAAN 57
3630 MAASMECHELEN
TEL. 089 76 30 77

Nieuwe kiosk, uw kiosk

Het stond uitvoerig in de kranten: de kiosk in het Koninginnepark wordt heropgebouwd. In overleg met de gemeente en om de procedure te bespoedigen, betaalt Tuinwijk2020 de ontwerpkosten. Dat gebeurt deels met de ingezamelde gelden via de Koning Boudewijnstichting. Omdat dit niet volstaat, nodigt Tuinwijk2020 u uit een steentje bij te dragen. Zo wordt de kiosk 'uw' kiosk, 'onze' kiosk. De Koning Boudewijnstichting levert u een fiscaal attest af voor giften vanaf 40 euro per jaar (artikel 104 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen). U kan een gift doen op rekening **000-0000004-04** (drie-maal nul, zesmaal nul, vier, nul, vier) van de Koning Boudewijnstichting met vermelding van **L82347: Maasmechelen - 100 jaar Tuinwijk**. Dank.

U bent zondag 22 april welkom op het kerkplein:

Inhuldiging monument 'De putmannen'

Helden. Dat is het thema van de jaarlijkse Erfgoeddag, nu zondag. Het kon niet toepasselijker zijn, maar de mijnwerkers, alle mijnwerkers zijn helden. Ze verdienen allemaal veel respect voor het harde labuur waarvoor duizenden hun leven gaven. Hoewel bijna 25 jaar na de mijnsluiting, is het dan ook passend dat Eisden haar gedenkteken voor de mijnwerker kan inhuldigen, nu zondag 22 april.

Tot de mijn op 18 december 1987 sloot, lieten volgens officiële documenten 251 mijnwerkers het leven in de mijn van Eisden. Hun namen staan gegrift op dit monument dat 'De Putmannen' heet, als symbool voor alle mijnwerkers.

'De Putmannen' is een ontwerp van Polle Gregoor om ook twee unieke bas-reliëfs te presenteren. Die bas-reliëfs zijn kunstwerken die Oscar Bronckaers in de jaren vijftig maakte in opdracht van de mijn. Het verhaal daarachter lees je op de binnenpagina's. Daar vindt u ook meer informatie over andere invalshoeken want eigenlijk is het een monument met zes verhalen.

Zondag 22 april huldigen de Stichting Erfgoed Eisden, Tuinwijk2020 en het gemeentebeestuur dit beeld officieel in op het plein aan de Sint-Barbarakerk in de Tuinwijk.

Het programma begint vanaf 14 uur en ziet er als volgt:

- 'Dao tuut 't!', een ingekorte bewerking van een toneelstuk over de mijnwerker
- Huldebetoon aan de 251 omgekomen mijnwerkers
- Enkele korte toespraken
- Receptie aangeboden door de Stichting Erfgoed Eisden, Tuinwijk2020 en het gemeentebeestuur.

We nodigen alle inwoners van de Tuinwijk uit om mee dit monument voor onze helden in te huldigen. Welkom!

De lente, ... het Museum is weer open.

Elke zaterdag- en zondagnamiddag is het Museum van de Mijnwerkerswoning gratis te bezichtigen. Stap er gerust eens binnen. Wat een bezoek zo bijzonder maakt, is het boeiende verhaal dat je de gids graag vertelt over hoe de mijnwerkersgezinnen in de eerste helft van vorige eeuw hier woonden en leefden.

Het Museum van de Mijnwerkerswoning ligt op de hoek van de Dopheidestraat en de Marie-Joséstraat, op vijftig meter van het kerkplein. Meer info over het museum op www.tuinwijk2020.be.

Palm Parkies

Ook in 2012 willen we Palm Parkies naar het Koninginnepark halen. Zeven bekende Vlaamse artiesten zullen hun beste beentje voorzetten. De onderhandelingen met de organisator zijn lopende, de zoektocht naar sponsors begint zijn eerste vruchten af te werpen. Intussen werden op vraag van de brandweer de vroegere schuilkelders in het midden van het park gedempt.

Tuinwijk100 wordt Tuinwijk2020 !

Het eeuwfeest zit erop. We mogen heel tevreden terugblikken op 2011 met veel, ontzettend positieve reacties van binnen maar ook van buiten de Tuinwijk. Dit deed de stuurgroep van Tuinwijk100 blozen, maar deed ook tot nadenken stemmen.

Er komen nog zo veel uitdagingen op ons af. Het monument van de 'putmannen' is er een, een kunstwerk van Sofie Muller ter ere van de mijnwerkersvrouw, Palm Parkies in de zomer, de reconstructie van de kiosk, ... En als kers op de taart de eventuele erkenning van de Tuinwijk als UNESCO-werelderfgoed, samen met het Nationaal Park Hoge Kempen. Al vaker in de kranten gestaan maar als deze er komt, dan staat de Tuinwijk op de wereldkaart! De Vlaamse Regering gaat ervoor, sinds de officiële kandidatuur op 25 mei 2011. Drijvende kracht achter het dossier is het Regionaal Landschap Kempen en Maasland

Maar die mogelijke erkenning is pas voor over vier tot zes jaar. Maar dit kan de ambitie niet deren. Tuinwijk100 wil proberen de Tuinwijk op de kaart te zetten en de Tuinwijkbewoners samen te brengen tijdens allerlei evenementen. Daarom dopen we Tuinwijk100 vanaf nu om in vzw Tuinwijk2020.. Om dit nog eens te onderstrepen worden de deuren opengegooid en blijven we op zoek naar enthousiaste medewerkers: ondersteuning bij activiteiten, mee in de zoektocht naar sponsors of subsidies of lid worden van de raad van bestuur. Interesse? Meld je op info@tuinwijk2020.be.

Poldi Fronczyk

Oud-mijnwerker Poldi Fronczyk die vorig jaar op 86-jarige leeftijd is overleden, schilderde een heel oeuvre met mijnlandschappen. Vier schilderijen van hem worden vanaf 20 april tentoongesteld in het Belgisches Haus Köln, Cäcilienstr. 46, 50667 Köln. Deze tentoonstelling kadert in een reeks initiatieven van de kunstbiënnale Manifesta, die deze zomer loopt in Waterschei. De expositie is toegankelijk tijdens de kantooruren.

Twitter en Facebook

Vandaag heb je de derde editie van Citeeuw in handen. Deze wordt bedeed in de hele Tuinwijk. Bovendien zijn nog 3.000 exemplaren beschikbaar op diverse verdeelpunten in Maasmechelen. Behalve de website en de nieuwsbrief was Tuinwijk2020, onze nieuwe naam, ook actief op Facebook. We gaan meer gebruik maken van sociale media, en dus meer facebooken, maar vanaf nu ook twitteren. Wil je op de hoogte blijven van de laatste nieuwtjes, boeiende anekdotes lezen, foto's van vroeger en nu bekijken of zelf bijdragen aan onze boeiende gemeenschap?

Vind ons dan op Facebook via www.facebook.com/tuinwijk2020 of op Twitter via www.twitter.com/tuinwijk2020. Op internet vind je ons op www.tuinwijk2020.be. Wil je de nieuwsbrief ontvangen? Meld je even aan op info@tuinwijk2020.be.

Verantwoordelijke uitgever: Michel Vigneron, Kastanjelaan 9, 3650 Maasmechelen

MATCHPOINT Themacafé Patrostadion Open vanaf 11 uur - Maandag gesloten	Drankenthal Milissen Sint-Jorisstraat 7 Boorseem	Slagerij BRASSEUR Pauwengraaf 48	D'Amici Italiaanse Specialiteiten Oude baan 334
ICEN MARKT Oude Baan 62-64	SOFTWASH EXPRESS RIJKSWEG 276 Maasmechelen	Verzekeringen Didden & Partners Rijksweg 427 B1 Maasmechelen	Tevhid Camii Paul Lambertlaan 15
Fabienne Buttafuoco Helhoevestraat 48	VESPA www.vespamaasland.be info@vespamaasland.be 0496 / 126 900	BEMONG Brood & banket	CCS Costa Catering Service Voor al uw Feesten - Kerkfeesten - Banketten - Moeder en Eedlagen! Costa Pasquetti 0032-495933095 Hennestraat 54 - 3630 Maasmechelen 089 76 30 77 BTW - BE 0874.533.390
Apotheek Smith Pauwengraaf 6	OPTIEK HUYGEN Pauwengraaf 121	ENOTECA - WAINEBAR FRANCO GALLO EUROPAPLEIN 25 www.vinifrancogallo.be	

MIJN
ERF
GOED

10 years
OF STYLE
MAASMECHELEN VILLAGE
CHIC OUTLET SHOPPING®

Eén monument, zes verhalen

'De Putmannen' eert alle mijnwerkers

De Putmannen. Zo heet het monument dat op het kerkplein van de Tuinwijk pronkt als eerbetoon aan alle mijnwerkers. Vele duizenden lieten het leven door de stoflongziekte. Vele honderden verongelukten. De 251 namen van mijnwerkers die omkwamen in de mijn van Eisden staan daarom symbool voor alle mijnwerkers, die

het leven lieten tijdens of als gevolg van hun werk. Zondag 22 april 2012 wordt dit monument, dit gedenkteken, dit kunstwerk waarvoor Pollie Gregoor het sobere ontwerp maakte, ingehuldigd.

Voor alle mijnwerkers

Langs de binnenkant van het monument kan de bezoeker de namen lezen van de mijnwerkers die verongelukten in de mijn. 'De eerste slachtoffers vielen in 1921, het laatste in 1987', weet Jan Kohlbacher van de Stichting Erfgoed Eisden. 'We konden een precieze lijst samenstellen uit het mijnarchief van Eisden. Het gaat over in totaal 251 geregistreerde onder- en bovengronders van minstens twaalf verschillende nationaliteiten, inbegrepen de Russische en de Duitse krijgsgevangenen die in de Eisdense mijn het leven lieten.' 'De namen van deze 251 mensen symboliseren alle putmannen, zij die omkwamen in Eisden of elders, zij die verongelukten op weg naar de mijn of naar huis, zij die overleden door de stoflongziekten, maar ook alle anderen, want in de mijn werken was hard labeur. Daarom noemen we het monument ook De Putmannen.'

Oscar Bronckaers

De mijnwerkers die in de mijn van Eisden werkten, kennen het werk van Oscar Bronckaers. Tot op vandaag, 35 jaar na zijn dood in 1977, hangen zijn etsen nog in veel huiskamers in de Tuinwijk. Bronckaers' oeuvre betrof immers vooral het leven in en rond de mijn. In 1917 kon hij als pas afgestudeerd technisch tekenaar in de nieuwe mijn van Eisden aan de slag. Hij was er één van de eerste bedienenden. Hij mocht alles ontwerpen: van diploma's van de lagere school, straatnaamborden en menukaarten tot affiches. Als kunstenaar was hij vooral gekend als etser, een stiel die hij leerde van zijn vriend Dirk Baksteen. Van zijn etsalbum De Mijn kocht koningin Elisabeth drie sets. Voor gouverneur Roppe maakte Bronckaers een etsalbum over Bokrijk. Koning Boudewijn liet hem uitzonderlijke bomen in het park van het paleis etsen.

Ontwerp van Pollie Gregoor

'De Putmannen' is een ontwerp van de Eisdense kunstenaar Pollie Gregoor. 'Ik wilde in een eigentijdse vormgeving de twee bas-reliëfs van Oscar Bronckaers presenteren', vertelt Pollie. 'Omdat die twee putmannen alle aandacht verdienen, koos ik voor een strakke en sobere vormgeving.' Het monument werd daarom een holle, rechthoekige zuil op een lage sokkel, met twee open wanden, die een doorgang, poort of liftkooi 'creëren' met een glazen vloer boven een diepe 'put'. Die verwijst naar de mijn, de ondergrond. De afmetingen zijn in verhouding met de kerktoren. Pollie koos voor licht gekleurd beton, als link met de betonnen schachtbokken, en als sterk contrast met de zeer donker gepateneerde bronzen bas-reliëfs. Een subtiele verlichting zorgt ervoor dat het gedenkteken ook 's avonds en 's nachts een mooi uitgelichte blikvanger is.

De kijk op mijnwerkers

Op het monument prijken twee bas-reliëfs van een mijnwerker. Ze verschillen en dat zegt veel over hoe de mijn directie de mijnwerker zag. Kunstenaar Oscar Bronckaers kreeg de opdracht om een beeld van de mijnwerker te maken voor het 50-jarig bestaan van de mijn in 1957. De directie keurde zijn ontwerp meteen af want het beeld van de krom gewerkte putman, paste niet in het imago dat zij wilden uitstralen. Het moest een rechtop lopende, sterke man zijn. Dus maakte Bronckaers zo'n beeld. Toen dat monument een paar jaar geleden werd opgeruimd aan hotel Dupont, vernam de Stichting Erfgoed Eisden dat de familie Bronckaers de mal van het eerste ontwerp nog had. De Stichting kreeg de toestemming om ook deze mal af te gieten in brons. Nu prijken beide 'Putmannen' op het monument, mede een ultiem eerbetoon aan Oscar Bronckaers.

Vele nationaliteiten

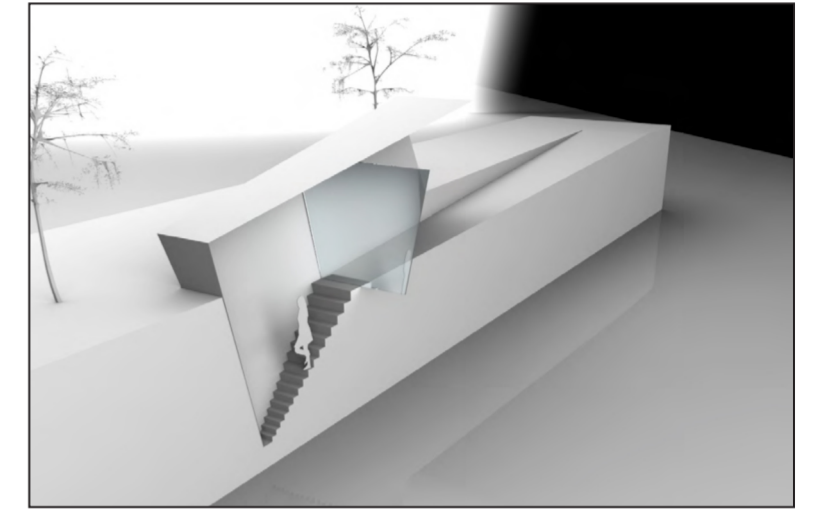
Meer dan de helft van de 251 slachtoffers zijn Belgen: Maaslanders en 'treinmannen' die dagelijks van elders in de provincie en daarbuiten met de trein naar Eisden kwamen, ook Walen. Maar ongewild is dit namenoverzicht ook een afspiegeling van de migratiegolven die de mijn cité's tekenden (zie de tijdslijn op deze pagina). De mijn directie zocht arbeidskrachten die vertrouwd waren met de tunnel- en vooral de mijnbouw. Eerst wief ze mijnwerkers aan in Wallonië, dan in Centraal-Europa en ten slotte na de Tweede Wereldoorlog in de landen rond de Middellandse Zee. 'Van deze diversiteit, van dit sterke multiculturele karakter van deze sombere namenlijst, verwachten wij niet alleen een duidelijke herinnering aan dit meestal vergeten aspect van ons Limburgse mijnverleden, maar ook een nog groter respect voor dit beeld', hoopt Jan.

Centraal in de Tuinwijk

Voor de plaatsing van 'De Putmannen' koos de Stichting Erfgoed Eisden in overleg met Tuinwijk2020 en het gemeentebestuur voor een centrale, heel markante plek: het kerkplein, midden in de Tuinwijk, vlakbij de mijnkathedraal en het Museum van de Mijnwerkerswoning. 'Als letterlijke opponent van het kerkgebouw dat als een steen geworden machtsvertoon symbool bleef van de macht van de mijnbazen', zegt Jan Kohlbacher. 'De plaats ook waar de putmannen leefden, in de Tuinwijk zelf. Want het was vreemd dat de mijn directie in 1957 dat eerste monument buiten de cité plaatste, aan de Pauwengraaf. Nu ligt het ook nog pal langs het toeristisch fietspad. Die route en Maasmechelen krijgen er dus een bezienswaardigheid-met-een-verhaal bovenop', beklemtoont Jan de toeristische waarde van dit gedenkteken, want dat is het ook.

Sofie Muller vereeuwigd de mijnwerkersvrouw

Naast een eerbetoon aan de mijnwerker wil Tuinwijk100 de mijnwerkersvrouw zeker niet vergeten. Zij was het die een gezin draaiend hield, zij was de spil. Ook zij verdient die extra-aandacht. Tuinwijk2020 heeft aan de Gentse kunstenaar Sofie Muller opdracht gegeven om de mijnwerkersvrouw te vereeuwigden. In de komende maanden houden we je via www.tuinwijk2020.be en via Twitter en Facebook op de hoogte. Meer info over Sofie Muller op www.sofiemuller.be.

Manifesta deel 1

Manifesta9 is een van de grootste kunsttentoonstellingen ter wereld. Deze twejaarlijkse expositie strijkt deze zomer in Limburg neer. Een grote tentoonstelling van beeldende kunsten met een knipoog naar erfgoed loopt van 2 juni tot en met 30 september in de oude mijngebouwen in Waterschei. Parallel lopen in de Euregio tientallen andere initiatieven. In Maasmechelen wil het cultuurcentrum beelden van gerenommeerde kunstenaars plaatsen op publieke plekken. Ze zijn ook nog op zoek naar kunstliefhebbers bewoners van de Tuinwijk, die hun eigen huis willen openstellen en kunstwerken aan een breder publiek willen tonen. Indien je hiervoor interesse hebt of je wenst meer informatie, kan je best contact opnemen met Eef Proesmans, via 089 76 97 98 of eef.proesmans@ccmaasmechelen.be.

Manifesta deel 2

Intussen zijn op initiatief van Tuinwijk2020 zo'n 20 jongeren, begeleid door vzw Thebe, op pad met micro en camera voor hun filmproject. Ze zijn op zoek naar jongeren uit 1994, die hen voorgingen in 'Black and White Unite'. Ze willen horen wat van hen geworden is na de prille mijnsluiting. De laatste oud mijnwerkers uit de jaren 50 en 60 worden geïnterviewd om deze laatste getuigenissen over het leven onder de grond te brengen. Première van 'Graven in mijn verleden' volgt op 21 september. Meer inlichtingen op 089/76.47.34 of info@thebe.be. Ook dit project is weerhouden als parallel event.

